

TULLI
TULL·CUSTOMS

tulli.fi

AEO asiakasohje
AEO-toimijan kauppakumppaneita ja
palveluntarjoajia koskevat vaatimukset

1/2015, 18.12.2015

AEO-toimijan kauppakumppaneita ja palveluntarjoajia koskevat vaatimukset

AEO-toimijalle asetettuja sopimusvelvoitteita on käsitelty AEO-suuntaviivojen luvun 2.4. ”Asianmukaiset vaarattomuutta ja turvallisuutta koskevat vaatimukset” alakohdassa Kauppakumppaneita ja palveluntarjoajia koskevat vaatimukset.

AEO-toimija on vastuussa tavaroiden, tiedon ja toimitilojen osalta vain omasta osastaan toimitusketjua. Toimija on kuitenkin riippuvainen myös kauppakumppaniensa ja palveluntarjoajiensa toteuttamista turvallisuuteen liittyvistä toimenpiteistä. AEO-toimijan kannalta merkityksellisiä ovat kauppakumppanit, jotka osallistuvat suoraan kansainväliseen toimitusketjuun. Sopimuskumppanit ja heidän roolinsa yrityksen omiin toimintoihin liittyen tulee huomioida myös AEO-toimijan suorittamassa riskienarvioinnissa. Jos kauppakumppani tai palveluntarjoaja ei ole AEO-toimija, sen tulee toimittaa AEO-kumppanilleen asianmukaiset todisteet siitä, että se pystyy täyttämään vaarattomuutta ja turvallisuutta koskevat vaatimukset hyväksyttävällä tavalla. Toimenpiteet varmistetaan ohjein ja sopimuksin, joiden toteutumista AEO-toimija valvoo.

Sopimuskumppanien tunnistaminen ja valitseminen

AEO-toimijalla tulee olla selkeä ja todennettavissa oleva sopimuskumppanien tunnistus ja valintaprosessi. Toimijan tulee myös kyetä esittämään lista käyttämistään sopimuskumppaneista.

Toimijoita, joiden kanssa AEO-toimija asioi vain kerran, ei katsota säännöllisiksi. Näiden toimijoiden kohdalla AEO-toimijan on toteutettava erityistoimenpiteitä, joilla riskejä voidaan vähentää. Myös tuntemattomilta kauppakumppaneilta vastaanotettujen lähetysten kohdalla on suositeltavaa, että AEO-toimija pienentää turvallisuusriskit hyväksyttävälle tasolle.

Varsinaiseen toimitusketjuun liittyviä sopimuskumppaneita ovat esimerkiksi tavaroiden tai palveluiden toimittajat ja asiakkaat. Ulkoisia palveluntarjoajia, joilla on pääsy toimijan tiloihin, tietoihin tai tavaraan voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- Kiinteistöhuolto
- Vartiointi
- Aulapalvelut
- Erilaiset huolto- ja korjauspalvelut
- Siivouspalvelut
- Mattojen vuokraus
- Toimistovälineiden toimittajat
- Ruokalapalvelut
- Kokoustarjoiluiden toimittajat
- Vesi- ja kahviautomaattien täyttäjät

Viherkasvien huoltopalvelut

Jätteiden käsittely

Tietoturvapaperin käsittely

Toimijan tulee huomioida kaikkiin yrityksen toimintoihin liittyvä vuokratyövoima/alihankinta: kuljetukset, varastot, taloushallinto, tullaukset, jne. ja niihin liittyvät turvallisuusvaatimukset

Sopimuskumppaneilta edellytettävät turvallisuusvaatimukset

AEO-toimijan on pyrittävä kirjallisin sopimuksin varmistamaan sopimuskumppaneidensa tietoisuus vaarattomuutta ja turvallisuutta koskevista velvoitteistaan ja vaatimuksista. Tehdessään sopimuksia toimijan on tarvittaessa kannustettava toista sopimuspuolta arvioimaan ja parantamaan toimitusketjunsä turvallisuutta. AEO-toimijan tulisi sisällyttää sopimuksiin tietoja siitä, miten tämä on tarkoitus saavuttaa ja osoittaa.

AEO-toimijan sopimuskumppaneilta edellytettävät velvoitteet kirjataan joko sopimukseen, tai toimijan on muulla tavoin pystyttävä osoittamaan, kuinka se varmistuu sopimuskumppanin henkilöstön olevan tietoinen vaadittavista turvallisuusvelvoitteista sekä niiden toteuttamisesta. Yritystason yleiset asiat veloitetaan sopimuksessa tai sen liitteissä. Käytännön toimintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset voidaan joko kirjata sopimukseen tai niiden liitteisiin tai varmistua niiden viemisestä sopimuskumppanin henkilöstön tietoisuuteen koulutuksilla tai ohjeilla, tai veloittaa sopimuskumppani huolehtimaan turvallisuusasioiden viemisestä henkilöstönsä tietoisuuteen. AEO-toimijan on kirjallisesti kuvattava, kuinka se varmistaa sopimusehtojen viemisen käytäntöön.

AEO-toimijan sopimuskumppaneiltaan veloittamat turvallisuusvaatimukset riippuvat toimijaroolista sekä tämän tehtävästä toimitusketjussa. Määritettäessä sopimuskumppanille asetettavia vaatimuksia niiltä osin, kun kumppani toimii AEO-toimijan tiloissa, on huomioitava mm. toimintojen suoritusajankohta (AEO-toimijan henkilöstön työskentelyaikaan/työskentelyajan ulkopuolella) kulkuoikeudet (saatettuna/vapaasti/onko avaimet tai kulkuoikeudet), millainen valvonta tiloissa on, jne. Suuntaviivojen Liite 2:ssa on runsaasti esimerkkejä mahdollisista sopimuskumppaneihin kohdistettavista turvallisuusvaatimuksista.

AEO-toimija voi tarpeen mukaan veloittaa sopimuskumppaneiltaan esimerkiksi seuraavia asioita:

- Rekrytointikäytäntöjen on vastattava AEO-toimijalle asetettuja turvallisuusvaatimuksia rekrytointin osalta: henkilöllisyyden varmentaminen, työ-/koulutushistorian varmentaminen ja aukkopaikkojen huomioiminen, todistusten aitouden varmistaminen. Pikälähetystoimintojen harjoittajien osalta on tässä yhteydessä erittäin tärkeää tarkastella menettelyjä, joita noudatetaan henkilöstövuokraustoimistojen kanssa tehtävien sopimusten hallinnoinnissa.
- Tavaroiden ja tiedon suojaaminen ulkopuoliselta pääsylvä kaikissa toimitusketjun vaiheissa (varastointi, lastaus, purkaus, kuljetus).
- AEO-toimijalla on oltava tieto toimintojensa ketjuttamisesta: ketjuttamisesta on ilmoitettava toimijalle tai siihen on pyydettävä erillinen lupa. Sopimuskumppanin teettäessä AEO-toimijan toimintoihin liittyviä tehtäviä omilla alihankkijoillaan, on näiltä tarpeen mukaan edellytettävä samat turvallisuusvaatimuksen kuin sopimuskumppanilta itseltään, ja myös valvottava näiden toteutumista.
- Sopimuskumppanin on varmistettava, että sen henkilöstö on tietoinen suorittamiinsa toimintoihin liittyvistä turvallisuusohjeista ja/tai sopimuksen turvallisuusehdoista, ja myös toteuttaa näitä käytännössä. Sopimuskumppanin vastuulla on myös valvoa ohjeiden ja ehtojen toteutumista, sekä antaa tarvittaessa henkilöstölleen koulutusta niiden osalta.
- Alihankkijoiden tunnistaminen (vaatteet/henkilökortti): oltava ohjeistettu kirjallisesti ja toteuduttava toiminnassa.
- AEO-toimijalla tulee olla tieto sopimuskumppanin henkilöistä, jotka toimijan tiloissa liikkuvat. Vaatimus on ehdoton ainakin niiden henkilöiden osalta, joilla on kulkuoikeudet/avaimet yrityksen tiloihin ja jotka liikkuvat tiloissa itsenäisesti, tai joilla on merkittävä rooli toimijan AEO-tietojen tai -tavaroiden käsittelyssä. Kuitenkaan nimitasolla ei tietoja tarvitse sopimukseen kirjata, vaan riittää että henkilöt ovat AEO-toimijan tiedossa, ja sopimusteitse on veloitettu ilmoittamaan muutoksista.

- Toimitilat/pääsynvalvonta: Jos toimijan vastuulla olevia toimintoja suoritetaan alihankkijan tiloissa, niin alihankkijan tulee täyttää AEO-velvoitteet toimitilaturvallisuuden osalta. Käsittää mm. luvattoman/tuntemattoman pääsyn estämisen, tarkoituksenmukaiset valvonta- ja hälytysjärjestelmät, poikkeamaraportointikäytännön havaittaessa toimitilaturvallisuuteen liittyviä poikkeamatilanteita.
- Avainhallinta, mikäli sopimuskumppanin henkilöstöllä hallussaan kulcutunnistimia tai avaimia toimijan tiloihin, tai jos toimijan vastuulla olevia toimintoja suoritetaan sopimuskumppanin tiloissa. Käsittää esimerkiksi avainten/kulcutunnisteiden turvalliseen käyttöön liittyvät ohjeet, ohjeet ja toimintamallin katoamistapausten varalle, avain-/kulkuoikeushallintarekisterin.
- Kuljetusten turvallisuus: lastitilan ja ajoneuvon lukitseminen, kuljetuksen aikaisen turvallisuuden varmistaminen, rahtiyksikön tarkastusmenettely (käyttöön otettaessa, lastattaessa, tauon jälkeen). Kuljetusten aikaisista ja niihin liittyvistä poikkeamatilanteista raportointi.
- Poikkeamatilanteet: sopimuskumppanilla on oltava raportointikäytännöt sellaisten poikkeavien tilanteiden varalle, jotka ovat merkittäviä toimijan AEO-aseman kannalta.

IT-alihankkijoiden osalta huomioitavia toimijoita ja toimintoja ovat mm. lähituki ja muut IT-palveluntarjoajat. Toimijan tulee selvittää alihankkijan/palveluntarjoajan pääsyoikeudet: fyysinen pääsy servereille, pääsy yrityksen tietoihin (mihin), tietojen lisäys-, muokkaus- ja poisto-oikeudet sekä pääsy- ja käyttöoikeuksien myöntämisprosessi. Jos palveluntarjoajalla on pääsy yrityksen tietoihin, pitäisi toimijan pystyä varmistamaan, että vain nimetyt henkilöt pääsevät tähän tietoon käsiksi. Jos toimija ei voi rajoittaa pääsyä (esim. pilvipalvelut), voi ratkaisuna olla esimerkiksi tiedon tallentaminen salatussa muodossa.

Toimijalla tulee olla tieto IT-palveluntarjoajien henkilöistä, joilla on pääsy toimijan tietojärjestelmiin. Toimijan tulee valvoa sopimusvelvoitteiden toteutumista, ja alihankkijoiden valvonnassa toimija voi hyödyntää esimerkiksi pääsynvalvonnan lokitietoja. Toimijan on kuvattava, kuinka se valvoo palveluntarjoajan toimintaa ja sopimusvaatimusten noudattamista. Laitetilojen osalta tulee olla rajatut pääsyoikeudet nimetyille henkilöille.

Sopimusehtojen arviointi

AEO-toimijan/-hakijan sopimusehdoissa havaitut puutteet muodostavat poikkeaman. Toimija voi täydentää vaaditut turvallisuusvaatimukset varsinaiseen sopimukseen tai sopimuksen turvallisuusliitteeseen. Käytännön turvallisuusvaatimusten osalta voi myös olla riittävä toimenpide, että toimija vie turvallisuusehdot sopimuskumppanin henkilöstön tietoisuuteen koulutusten ja ohjeistusten avulla. Lisäksi on tärkeää, että toimija pystyy osoittamaan, kuinka se valvoo turvallisuussopimusehtojen toteutumista käytännön tasolla.

Hyviä käytäntöjä

- Henkilöautojen pysäköinti terminaalialueen ulkopuolelle
- Tiedossa alihankkijan henkilöt
- Tuntemattomilta vastaanotettavien lähetysten ”tarkastaminen” (avonaiset paketit)
- Poikkeamavalvonta
- Auditoinnit (esim. varasto)
- Henkilöllisyyden tarkastaminen alueelle saapuessa
- Vartijoiden suorittamat siivouskärryjen pistokoetarkastukset
- Yrityksen turvallisuushenkilöstön suorittamat kuljetusyksiköiden pistokoetarkastukset

Lisätietoja: [aeo\(at\)tulli.fi](mailto:aeo(at)tulli.fi)